

Zápisnica zo zasadnutia komisie pre pamätihodnosti mesta

Dátum: 7.2.2025 o 14.00

Miesto: Multifunkčné mládežnícke centrum

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program:

1. Príprava odbornej konferencie k 770. výročiu prvej písomnej zmienky o meste Moldava nad Bodvou
2. Diskusia k návrhom na pozvanie odborníkov
3. Zámer na obnovu a premenovanie námestia na Hlavnej ulici
4. Zámer na vydanie reprezentačnej publikácie o pamäti hodnosti mesta
5. Podmienky pre poskytovanie dotácií pre pamäti hodnosti mesta z rozpočtu mesta
6. Diskusia a rôzne

K bodu 1 a 2: Príprava odbornej konferencie 770. výročiu prvej písomnej zmienky o meste Moldava nad Bodvou a Diskusia k návrhom na pozvanie odborníkov

Konferencia sa podľa návrhu primátora a v zhode s členmi komisie uskutoční **20. novembra 2025** v Multifunkčnom mládežníckom centre. Komisia navrhla osloviť na spoluprácu aj katedru histórie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorá by bola odborným garantom konferencie. Členovia komisie už predom zaslali tajomníčke komisie návrhy, ktorých prednášajúcich a inštitúcie je potrebné osloviť. Diskusia sa týkala hlavne toho, či osloviť len navrhnutých odborníkov alebo dať možnosť aj iným, menej známym prednášateľom prezentovať svoje príspevky. Členovia komisie sa zhodli na tom, že v 1. fáze sa oslovia len tí odborníci a inštitúcie, ktorých navrhli a následne podľa počtu prihlásených prednášateľov a odporúčania odborného garanta môžu pozvať aj ďalší prednášatelia.

Úlohy a uznesenia:

Uznesenie 1/25: Dr. Gabriel Vislay preverí neformálne osobne u vedúceho katedry histórie prof. Pekára Univerzity Pavla Jozefa Šafárika možnosť získania katedry ako odborného garanta.

Uznesenie 2/25: Tajomníčka komisie pripraví oficiálny list v mene primátora mesta pre vedúceho katedry na spoluprácu a odbornú garanciu nad konferenciou.

Uznesenie 3/25: Tajomníčka komisie PhDr. Kováčsová pripraví v mene primátora mesta oslovenie pre inštitúcie a potenciálnych prednášateľov.

Uznesenie 4/25 Administratívu ku konferencii zabezpečí sekretariát Mestského úradu - Ing. Henrieta Tóhtová.

Uznesenie 5/25: Organizáciu konferencie, technické zabezpečenie a účastníkov konferencie má na starosti Multifunkčné centrum - Mgr. Sylvia Strámová.

K bodu 3: Zámer na obnovu a premenovanie námestia na Hlavnej ulici

Diskusiu k zámeru na obnovu a premenovanie námestia /námestí na Hlavnej ulici začal primátor mesta a vyzval členov komisie k odbornej diskusii na túto tému. Členovia komisie sa zhodli v konštatovaní, že námestie ju už v zlom technickom stave, ale vyplývajúce z poslania komisie zdôraznili, že k ďalšej obnove je potrebné postupovať citlivo, nadčasovo a v čo najväčšej možnej miere zachovať všetky autentické prvky pamätihodností mesta, ktoré sa tu nachádzajú. Zhodli sa aj na to, že tie pamätihodnosti, ktoré už nie je možné prezentovať pre ich schátralý technický stav - najmä pivničný systém - je vhodné dokumentovať a pripomenúť ich význam a existenciu inými prostriedkami. V diskusii zazneli návrhy na presklenie časti dlažby námestia, tak, aby bolo vidno niektoré pivnice, čiastočné sprístupnenie aspoň niektorých pivníc, odstránenie nefunkčného a neestetického vodného prvku zo stredu parku, ošetrovanie a údržbu pamätníkov - pamätník Sz. Mártona Csombora a Szojková brána a ďalšie. Hlavný dôrazom sa v diskusii opakovane kládol na zachovanie pôvodnej línie šošovkovitého námestia, zachovanie zelene a udržanie čo najväčšieho počtu pôvodných fasád domov v súlade s celkovým vzhľadom námestia.

V diskusii sa rozoberala aj možnosť označenia námestí na Hlavnej ulici z dôvodu lepšej identifikácie konania niektorých podujatí, pretože pomenovanie Hlavná s označením čísla budovy po stranách námestia nie je dostatočne presné a niekedy aj nevhodné (napr. vedľa pošty). V diskusii zazneli návrhy na pomenovanie jedného z námestí po rodákovi Sz. Máthé Lackóvi, nakoľko je pred budovou Strednej školy agrotechnickej umiestnená jeho socha a na budove reformovanej fary jeho pamätná tabuľa. Rozprávali sa aj o pamätníku Sz. Mártona Csombora, ktorý je umiestnený v parku a padol návrh na pomenovanie celého parku jeho menom. V diskusii zaznela aj úvaha o pomenovaní nádvoria po čestnom občanovi mesta Dr. Gustávovi Stibrányim. Predseda komisie Dr. Halász podotkol, že pri poslednom premenovaní ulíc zaznel návrh, aby miestne názvy niesli všeobecné pomenovania, nie konkrétne a hlavne nie ideologické, pretože tie sa v minulom storočí pri zmene režimu a v Moldave aj zmene hraníc často menili, čím dochádza pretrhnutiu kontinuity a administratívnej záťaži pre tam žijúcich obyvateľov. Padli aj takéto návrhy na všeobecné pomenovanie ako napríklad: Radničné námestie, Kostolné námestie, Tržné námestie a podobne. Členovia komisie sa zhodli, že tému zatiaľ neuzatvárajú, že je k nej potrebná širšia diskusia a že sa s touto problematikou ešte budú zaoberať na niektorom z ďalších zasadnutí.

Uznesenie č. 6/25

Členovia komisie sa stotožňujú s celkovým zámerom rekonštrukcie námestia a navrhujú otvoriť širšiu diskusiu k premenovaniu ulíc, námestí alebo ich častí.

K bodu 4 : Zámer na vydanie reprezentačnej publikácie o pamätihodnostiach mesta

Členovia komisie navrhli mestu vydať publikáciu s názvom Pamätihodnosti mesta Moldava nad Bodvou, ktorá by obsahovala národné kultúrne pamiatky, pamiatky zapísané do evidencie pamätihodnosti mesta, prípadne aj ďalšie, nezapísané pamiatky. Členovia sa zhodli v návrhu vydať nie odbornú, ale viac reprezentačnú a obrazovú publikáciu a zväžiť vydanie ďalších tlačovín ako sú didaktické zošity, komiksy a podobne, ktoré by túto tému viac popularizovali medzi mladými ľuďmi. V diskusii padli aj návrhy na moderné grafické vyobrazenie jednotlivých pamätihodností, vyhotovenie fotostien alebo veľkorozmerných fotografií a ich umiestnenie napr. na chodbách škôl, v Multifunkčnom mládežníckom centre, v Mestskom kultúrnom stredisku alebo aj v exteriéri. Cieľom týchto podporných aktivít je, aby sa problematika pamätihodností popularizovala medzi obyvateľmi mesta a hlavne medzi deťmi a mládežou.

Uznesenie 7/25: Členovia komisie odporúčajú primátorovi mesta vydať reprezentačnú obrazovú knižnú publikáciu ako aj ďalšie navrhované materiály na prezentáciu a popularizáciu pamätihodností mesta podľa možností a účelu. Zároveň odporúčajú na tento účel hľadať vhodné granty a dotácie.

K bodu 5: Podmienky pre poskytovanie dotácií pre pamätihodnosti mesta z rozpočtu mesta

Členovia komisie diskutovali k danej téme a uzhodli sa na tom, aké typy aktivít bude vhodné podporovať z mestskej dotačnej schémy ako aj na kritériách výberu v prípade, že budú alokované obmedzené zdroje. Spracovaný pracovný materiál je predložený v prílohe, pričom jeho právnu formu a časovú účinnosť ponechávajú na rozhodnutí primátora mesta. Vzhľadom na to, že v roku 2025 už nie je možné zapracovať tento materiál do právnych noriem mesta, navrhujú prípadnú alokáciu pre pamätihodnosti mesta využiť na fyzické označenie jednotlivých pamätihodností tabuľkami.

Uznesenie 8/25: Členovia komisie poverujú tajomníčku komisie spracovaním návrhov do pracovného materiálu a jeho doručením primátorovi mesta.

Uznesenie 9/25: Členovia komisie odporúčajú primátorovi mesta zapracovať tieto podmienky do záväzných právnych noriem mesta.

K bodu 6: Diskusia a rôzne

V diskusii sa členovia opätovne vrátili k problematike označovania pamätihodnosti mesta, ktorá bola diskutovaná na minulom zasadnutí komisie. Tajomníčka komisie informovala, že žiadny súčasný zákon ani vyhláška neupravuje formát značenia národnej kultúrnej pamiatky. Avšak umiestnenie akéhokoľvek objektu (názvu, značenia, tabule a pod.) na budovu NKP ako aj v jej ochrannom pásme 5 m od fasády musí prejsť schvaľovaním na pamiatkovom úrade - KPÚ Košice. Časť členov komisie bola za to, aby sa pamätihodnosti mesta označovali moderným spôsobom - neinvazívne vo virtuálnom priestore napr. prostredníctvom QR kódov, v aplikácii

mesta, na weboch a pod. Druhá časť členov bola za fyzické označenie budov, pretože aj k použitiu moderných technológií je potrebný prvotný podnet. Po diskusii zhodli na kompromisnom riešení, že pamätihodnosti budú označené fyzickými tabuľkami tam, kde to bude možné a vhodné, pričom tabuľky budú doplnené QR kódmi odkazujúcimi na podrobnejšie informácie v digitálnom priestore.

Uznesenie 10/25: Členovia komisie odporúčajú kombinovanú formu označovania pamätihodností – fyzické tabuľky s QR kódmi a doplnenie informácií do digitálneho priestoru mesta.

Uznesenie č. 11/25: Členovia komisie poverujú tajomníčku komisie rokovať s KPÚ Košice ohľadom jednotného značenia NKP a pamiatok mesta.

Taktiež sa v diskusii zmienili o tom, že v meste Banská Štiavnica (mesto UNESCO) sú pamätihodnosti označené historickými kovovými tabuľkami, ktoré boli vyrobené v dielni bratov Spoločníkovcov z Moldavy nad Bodvou, (viď príloha) čo by bolo vhodné zachovať aj v moldavskom vizuále značenia.

Uznesenie č. 12/25: Tajomníčka komisie pripraví návrh dizajnu a umiestnenia tabuliek v spolupráci s odborníkmi a predloží ho na schválenie primátorovi mesta a príslušným orgánom

Členovia komisie obdržali od primátora mesta tlačený materiál: Ideový zámer „Synagóga“ s návrhom na vytvorenie expozície v bývalej židovskej synagóge. Prítomní sa zhodli, že táto významná pamiatka si zasluhuje pozornosť mesta a že je potrebné ju čím skôr rekonštruovať a nájsť vhodný účel jej využitia. Vzhľadom na to, že ideový návrh bol doručený rovno na zasadnutie komisie členovia komisie si vyžiadali čas na oboznámenie sa s jeho obsahom a pripomienkovanie do ďalšieho zasadnutia komisie. Napriek tomu o návrhu všeobecne diskutovali a konštatovali zhodu v tom, že prírodovednú expozíciu je potrebné ideovo aj priestorovo oddeliť od expozície venovanej histórii Židov, pretože tieto dve témy obsahovo nesúvisia, vyžadujú si iné výrazové prostriedky a majú odlišnú mieru dôležitosti a úcty. Člen komisie Dalibor Danko opätovne predniesol návrh na umiestnenie „stolpersteinu“ - mosadznej dlažbovej kocky, ktorá pripomína obeť holokaustu. Ide o celosvetovú iniciatívu <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stolpersteine> so zaužívaným postupom a umiestnenie kameňa v blízkosti synagógy by primeraným spôsobom dokumentovalo tieto udalosti v meste. O návrhu sa zatiaľ nehlasovalo.

Na konci zasadnutia si členovia komisie prezreli odborné práce o Moldave, ktoré má k dispozícii knižnica a usúdili, že tieto práce sú použiteľné pri spracovaní kroniky mesta, ale žiaľ mimo práce RNDr. Miroslava Fulína nie sú použiteľné pri zostavovaní monografie mesta.

Záver: Predseda komisie po prerokovaní všetkých bodov zasadnutie ukončil o 17:30.

Zapísala: PhDr. Kováčsová

Schválil: Dr. Halász